

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри _____ О.А. Політова

«_____» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(творчий авторський проєкт)

на тему:

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ВИДАТНИХ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ В
МЕДІАПРОСТОРИ**

випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Виконала:

студентка IV курсу, групи

ВТПб-2-21-4.Од

Вороніна Діана

Науковий керівник: Малюк Євген

Олександрович

Київ-2025

ЗМІСТ

	стр.
Вступ	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНІ ЗАСАДИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ВИДАТНИХ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ У МЕДІАПРОСТОРІ	6
1.1. Поняття репрезентації в гуманітарних науках та медіа	6
1.2. Історична динаміка зображення українських діячів у мас-медіа	12
1.3. Сучасні підходи до візуалізації історичних постатей у цифрову добу	24
1.4. Вплив медіарепазентації на формування національної ідентичності	28
Висновки до I розділу	31
РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ	32
2.1. Розробка та обґрунтування ідеї аудіовізуального твору	32
2.2. Творча заявка	39
Висновки до II розділу	47
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49

ВСТУП

Актуальність дослідження. Важливість репрезентації видатних українських діячів у медіапросторі обумовлено кількома важливими факторами. В умовах інформаційного суспільства медіапростір стає ключовим середовищем формування колективної пам'яті та національної ідентичності. Особливо гостро постає питання візуалізації та репрезентації українських історичних постатей у контексті деколонізації культурного наративу та протидії зовнішнім інформаційним впливам.

Після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 році відбулася суттєва трансформація медіапростору, що супроводжується переосмисленням підходів до висвітлення національної культурної спадщини. Зростає запит суспільства на відновлення історичної пам'яті та формування цілісного уявлення про видатних діячів, чия творчість і діяльність були маргіналізовані або спотворені в радянський період.

Сучасні цифрові технології відкривають нові можливості для створення різноманітних форматів представлення історичних діячів, що поєднують академічну достовірність із візуальною привабливістю та доступністю для широкої аудиторії. Водночас виникає потреба в розробці методологічних підходів до структурування такого контенту, що враховують як виробничі особливості медіаіндустрії, так і специфіку культурної комунікації в цифрову епоху.

Створення нових моделей медіареєзентації видатних українських діячів є важливим елементом культурної політики, спрямованої на зміцнення національної ідентичності та просування українського наративу як у внутрішньому, так і в міжнародному інформаційному просторі. Це також сприяє розвитку медіаграмотності населення, розширенню культурних горизонтів та подоланню інформаційних прогалин у колективній пам'яті.

Дослідження та практична розробка сучасних підходів до репрезентації видатних постатей в медіапросторі дозволить не лише збагатити

аудіовізуальний контент культурно-історичного спрямування, але й запропонувати інноваційні методи роботи з біографічним матеріалом, що можуть бути застосовані до репрезентації інших видатних українських діячів.

Стан розробки проблеми. Дослідження репрезентації українських діячів у медіапросторі привертає увагу багатьох науковців. Теоретичні основи репрезентації як комунікативного явища розглядали у своїх працях М. Й. Варій, С. Холл, Доктор Нілам К. Дей, Я. Гудзенко.

Історичні аспекти формування образів українських діячів розглянуто у працях В. П. Яремчука та Ю. Каганова.

Аналіз специфіки зображення українських діячів у телебаченні, кіно та цифрових медіа здійснювали Л. Найдюк, І. Придатко-Долін, Ю. Поліщук, О. Свідерська. Окрему увагу трансформації підходів до репрезентації в медіа після 2013-2014 років приділили Н. Зубарева, О. Гуменюк, А. Кудін.

Об'єктом дослідження є репрезентація відомих постатей у сучасному аудіовізуальному просторі.

Предметом дослідження є особливості репрезентації відомих українських діячів в українському медіапросторі.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі наявних форм медіареєзентації відомих постатей, визначенні їх ефективності з точки зору інформаційного та візуального впливу, а також у розробці й реалізації власного аудіовізуального проєкту, що враховує сучасні вимоги до формату, структури та методів візуалізації історичного контенту.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз поняття репрезентації в контексті медіадосліджень та дослідити історичну динаміку зображення українських діячів у мас-медіа, з фокусом на трансформації підходів після революції Гідності 2013- 2014 рр і до тепер.

2. Проаналізувати сучасні методи візуалізації історичних постатей у цифровому середовищі та визначити роль медіареєзентації у процесі формування національної ідентичності.

3. Провести контент-аналіз наявних медіаматеріалів, присвячених видатним постатям з метою виявлення їх структурних, наративних та візуальних особливостей.

4. Розробити та реалізувати власний аудіовізуальний проєкт, присвячений одній з видатних постатей, що поєднує достовірність історичного матеріалу з сучасними підходами до візуалізації.

Апробація: Результати дослідження кваліфікаційної роботи висвітлювалися на X Всеукраїнській науково-практичній онлайн конференції «Бібліотека, книга та медіа в сучасній культурі» (11 листопада 2024 р. у м. Києві); Участь у круглому столі «МЕДІАОСВІТА-МЕДІАПРАКТИКА». IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство» (9 листопада 2023 року); Публікація в альманасі «Медіаімпресіонізм Київської весни/рідного краю»; Публікація тез на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Культура, інформація, комунікація: міждисциплінарний діалог» (10 квітня 2025 р. у м. Києві).

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з реферату, вступу, двох основних розділів, висновків та списку використаних джерел, який налічує 38 джерел. Загальний обсяг роботи – 53 сторінки.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНІ ЗАСАДИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ВИДАТНИХ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ У МЕДІАПРОСТОРИ

1.1. Поняття репрезентації в гуманітарних науках та медіа

У сучасному гуманітарному дискурсі термін «репрезентація» розглядається як багатовимірне поняття, що використовується в межах різних наукових напрямів: філософії, культурології, соціології, медіазнавства, лінгвістики та комунікативістики. Репрезентація розуміється як спосіб подання певних явищ, об'єктів, подій, соціальних груп або індивідів у символічному, візуальному чи вербальному вигляді. Згідно з загальноприйнятими підходами, репрезентація не є прямим відображенням реальності, а завжди є інтерпретацією, зумовленою контекстом, в якому вона здійснюється. Таким чином, вона виконує функцію медіації між дійсністю та її сприйняттям у соціумі, фільтруючи знання про світ через призму обраних засобів подання, ідеологічних рамок та технологічних можливостей [3].

У межах медіазнавства поняття репрезентації можна розглянути як процес, що передбачає структуроване та цілеспрямоване подання інформації у засобах масової комунікації. У телевізійному та цифровому середовищі цей процес пов'язаний із вибором тем, героїв, ракурсів подання, жанру, аудиторної адресації, а також технічного і творчого оформлення контенту. Репрезентація у медіа не обмежується змістовим наповненням повідомлення, а формується також через форми візуалізації, монтажні рішення, інтонаційні й ритмічні особливості, музичне оформлення, графічні елементи тощо. У цьому сенсі репрезентація стає результатом цілого комплексу виробничих рішень, що охоплюють як концептуальні, так і практичні аспекти створення аудіовізуального продукту [8].

При вивченні медіарепрезентації культурних або історичних постатей доцільно враховувати специфіку виробничих умов, у межах яких функціонує конкретна програма або формат. Це стосується телевізійних програм, документального контенту, онлайн-платформ, YouTube-каналів та інших

видів аудіовізуального виробництва. У кожному випадку постає питання не тільки про те, що саме репрезентується, а й про те, як, навіщо і для кого створюється відповідний медіапродукт. Репрезентація постає як результат редакційного, режисерського, сценарного, монтажного і дистрибуційного процесів, у межах яких здійснюється подання інформації про діячів, їхній життєвий шлях, творчість, соціокультурний контекст існування тощо.

У межах дослідження репрезентації видатних українських діячів у медіапросторі актуальним є аналіз не лише змісту окремих передач або інтернет-матеріалів, а й виробничих особливостей цих форматів. Такий аналіз дозволяє виявити рівень систематизації поданої інформації, принципи її організації, обрані візуальні коди, спрямованість на цільову аудиторію та ступінь оновленості формату. Це дозволяє не лише встановити типові підходи до репрезентації, а й визначити фактори, що обмежують ефективність подання інформації про культурну спадщину. На основі цього аналізу пропонується власний відеопроєкт, що створюється з урахуванням виявлених виробничих характеристик та можливих шляхів удосконалення форм медіарепрезентації.

Репрезентація як наукове поняття виникла в контексті дискусій про природу пізнання, знакові системи й механізми передачі змісту. У деяких сучасних підходах репрезентацію не розглядають як просте дзеркальне відображення дійсності, а як складний спосіб показати, як ми бачимо й розуміємо світ. Її розглядають як складне поєднання значень і образів, що формуються в межах культури. Репрезентація функціонує через узгодженість між тим, хто продукує повідомлення, і тим, хто його інтерпретує, а отже, завжди є соціально зумовленим явищем. Такий підхід дозволяє вивчати її не як нейтральне дзеркало реального, а як активний механізм формування уявлень і знань у певному середовищі. Дуже ґрунтовно досліджує це питання Ярослав Гудзенко у своїй статті «Реальність і репрезентація: окремі аспекти метафоричного моделювання дійсності» [4].

У телевізійному виробництві процес репрезентації охоплює всі етапи роботи над продуктом - від редакційного планування до фінального монтажу. У цьому випадку репрезентація - це не просто побічний ефект спілкування, а продуманий і запланований процес. Рішення щодо монтажу, вибору інтерв'юерів, місця зйомки, акторів (якщо мова йде про реконструкцію), тривалості кожного епізоду впливають на сприйняття образу діяча або теми. Отже, телевізійна репрезентація завжди є конструйованою і функціональною, з огляду на формат, аудиторію та виробничу мету. У соціальних мережах таких як: YouTube, *Instagram*, *TikTok*, репрезентація реалізується за допомогою гнучкіших і менш стандартизованих механізмів. Платформи з відкритим доступом дозволяють авторам створювати альтернативні образи діячів, які не завжди відповідають загальноприйнятим телевізійним канонам, себто не завжди мають професійні студії, бюджет, чіткий регламент і тому подібні речі. Наприклад, блогерка Ellevika (з каналу @_ellevika) створює короткі відео скетчі у яких постає в образах країн, політичних діячів чи навіть цілих історичних епох. У своїх відео вона вдало поєднує гумор з просвітницьким змістом. При цьому, за мірками телебачення, знімає технологічно просто- в квартирі з добре виставленим світлом та використовуючи костюми підібрані за допомогою реквізиту та власного одягу [33].

Таким чином виникає нове унікальне представлення, в якому поєднуються особистий погляд автора, цікавий і в той же час простий спосіб подачі матеріалу, сучасні візуальні засоби й активна участь аудиторії. Такий підхід відкриває нові варіанти для розповіді про видатних українських діячів, яких раніше залишали поза увагою або висвітлювали лише з одного боку.

У дослідженні під назвою «Audiences and Reception Theory» авторка аналізує різні медіа продукти та досліджує рівні аналізу репрезентації в них за теорією Стюарта Холла. Так от за цією теорією репрезентація в аудіовізуальних медіа поділяється трьома рівнями аналізу: ідеологічним, комунікативним і виробничим. Ідеологічний рівень стосується змісту

повідомлення, яке транслює певні уявлення або позиції щодо об'єкта репрезентації. Комунікативний рівень охоплює способи структурування цього змісту з урахуванням взаємодії з аудиторією. Виробничий рівень – це конкретні умови, в яких створюється медіапродукт: бюджет, ресурси, кадрове забезпечення, регламентований формат. Всі ці рівні впливають на те, якою буде кінцева версія репрезентованого образу в телевізійному чи цифровому продукті [36].

Порівняння телевізійного та інтернет-виробництва демонструє різні підходи до побудови репрезентації. Традиційне телебачення тяжіє до узагальнених схем подання матеріалу, усталених форм інтерв'ю, хронометражу та дикторського супроводу. Водночас цифрові формати дають змогу експериментувати зі структурою наративу, графікою, візуальною стилізацією й форматом взаємодії. Відповідно, репрезентація в цих форматах є нерівнозначною за глибиною та варіативністю, хоча обидві моделі можуть взаємодіяти у гібридних формах сучасного відеоконтенту.

Репрезентація в аудіовізуальному контенті має певну залежність від темпоральних і ритмічних характеристик. Часовий розподіл матеріалу, монтажні переходи, довжина планів, паузи між репліками – усе це формує семантичну динаміку, що впливає на глядацьке сприйняття. Під час створення біографічного сюжету про діяча, наприклад, динамічна подача з частою зміною кадрів, архівних фрагментів, ілюстрацій та синхронів надає матеріалу інформаційної щільності. Повільна, статична побудова матеріалу може справляти зовсім інше враження – відсторонене, академічне, або навіть монотонне.

Розгляд репрезентації як об'єкта дослідження вимагає також критичного підходу до способів оцінювання ефективності подання. Це стосується не лише естетичних або технічних критеріїв, але й здатності медіапродукту формувати пізнаваність постаті, стимулювати інтерес, забезпечувати точність у передачі біографічних і культурних контекстів. Репрезентація може бути упередженою, неповною або редукованою –

особливо за умов обмеженого виробничого ресурсу. У цьому контексті нові аудіовізуальні проєкти постають як інструменти, здатні компенсувати недоліки попередніх форматів через зміщення фокуса, оновлення стилістики й перегляд структурної побудови матеріалу [31].

Репрезентація як феномен та інструмент комунікації постає одним із центральних концептів у гуманітарних науках, зокрема в контексті медіастудій, культурології, філософії та соціології. У найширшому розумінні репрезентація охоплює систему процесів, через які певні ідеї, постаті, події чи явища набувають символічного втілення та представлення в свідомості аудиторії. Теоретичні засади репрезентації сформувалися на перетині різних наукових дисциплін, починаючи від семіотики Ролана Барта та структуралізму до постмодерністських підходів Стюарта Холла. В українському контексті репрезентація набуває додаткових вимірів, пов'язаних із питаннями національної ідентичності, історичної пам'яті та культурного самовизначення [37].

Медіарепрезентація відрізняється від загального поняття репрезентації своєю технологічною опосередкованістю та масовим характером трансляції образів. Медіа не просто відображають суспільні настрої, вони активно їх формують. При висвітленні постатей українських діячів медіа створюють певні наративи, які згодом формують суспільне сприйняття цих осіб. Наприклад, медійний образ Лесі Українки трансформувався від радянських інтерпретацій про «бідолашну письменницю, яка все життя хворіла» до сучасного прочитання її постаті як інтелектуалки європейського масштабу. Таким чином, медіарепрезентація стає не нейтральним процесом відтворення, а полем смислотворення з власними правилами та закономірностями [22].

Репрезентація в медіа нерозривно пов'язана з питаннями влади, ідеології та політичних інтересів. Розглядаючи репрезентацію видатних українців, необхідно враховувати вплив інституційних та неінституційних чинників на формування їхніх образів. Історичний досвід України

демонструє, як зміна політичних режимів призводила до радикальної трансформації медійних репрезентацій одних і тих самих постатей. Постать Івана Мазепи в медіадискурсі різних історичних періодів яскраво ілюструє цю тезу: від «зрадника» в імперській та радянській пропаганді до державного діяча та борця за незалежність у сучасному українському наративі. Таким чином, процес репрезентації завжди відображає ширший суспільно-політичний контекст та наявні владні відносини [5].

Репрезентація відомих особистостей зазвичай не обмежується лише одним видом медіа, а поєднує їх всі: тексти, фотографії, відео та інші матеріали. У цифрову епоху, завдяки новим технологіям, з'явилися можливості створювати складні образи, які складаються з різного контенту на різних медіаплатформах і в різних жанрах. Документальні фільми, телевізійні програми, інтернет-публікації, соціальні мережі та мультимедійні проєкти формують багатовимірний простір репрезентації. У випадку з постаттю Тараса Шевченка можна спостерігати, як традиційні форми репрезентації доповнюються цифровими інтерпретаціями його творчості та біографії, включаючи віртуальні музеї, онлайн-архіви, цифрові реконструкції [16].

Проблема автентичності репрезентації залишається одним із найбільш дискусійних аспектів у дослідженні медіаобразів видатних діячів. Питання співвідношення історичної достовірності та медійної інтерпретації набуває нових вимірів у контексті постправди та інформаційних воєн. Репрезентація історичних постатей часто стає інструментом не лише культурної пам'яті, але й геополітичного позиціонування. У такому контексті медіарепазентація видатних українців виконує функцію не лише інформування, але й формування національного наративу, протидії дезінформації та зовнішнім інформаційним впливам. Процес деколонізації українського інформаційного простору передбачає переосмислення усталених репрезентаційних моделей та створення нових підходів до висвітлення історичних постатей з урахуванням сучасних соціокультурних та політичних реалій [19].

Це включає уважне дослідження змісту матеріалів (про що йдеться, які цінності і наративи просуваються), подача (який жанр, стиль, структура, картинка та інші візуальні елементи). Важливо також звертати увагу на те як споживачі контенту сприймають такі образи - що їм подобається, що викликає обговорення або обурення. Такий всебічний аналіз допомагає зрозуміти, як у свідомості людей формуються уявлення про видатних постатей і яку роль у цьому відіграє медіапростір.

Таким чином, дослідження репрезентації в аудіовізуальних медіа вимагає поєднання гуманітарного аналізу з розумінням виробничої логіки. Це створює підґрунтя для подальшого переосмислення існуючих форматів і розробки нових моделей відеореєзентації, адаптованих до сучасних вимог аудиторії та медіа середовища.

1.2. Історична динаміка зображення українських діячів у мас-медіа

Упродовж XX–XXI століть репрезентація українських діячів у мас-медіа зазнавала змін, що були зумовлені як політичними обставинами, так і трансформаціями у сфері аудіовізуального виробництва. У радянський період створення телевізійних і кінематографічних продуктів регулювалося централізованими органами влади, що впливали як на тематику, так і на зміст медіапродукції. Тоді видатним українським постатям з культурної, наукової чи політичної сфер здебільшого не приділялось багато уваги або вони й зовсім ігнорувалися. Адже вони могли завадити конструюванню так званої «радянської людини». Це питання дуже ґрунтовно дослідив Юрій Каганов у своїй праці «Конструювання «радянської людини»». Там він пише таке: *«виховна функція кінематографа з конструювання «радянської людини» втілювалась і у навішуванні тавра «бандерівці» діячам українського національного руху. Українською кіностудією хронікально-документальних фільмів за матеріалами органів КДБ були створені кінофільми «Убивця відомий», «Гірка відлуння», «Хто ви, містер Климчук» та ін., які широко використовувались в загальнопрофілактичних і контрпропагандистських*

заходах «з викриття реакційної сутності ідеології українського буржуазного націоналізму, злочинів учасників банд ОУН-УПА, ворожих устремлінь закордонних націоналістичних центрів». Зокрема, документальний кінофільм «Гірка відлуння» був створений за матеріалами судового процесу над діячами ОУН на території Рівненщини. [10 с.275].

У радянській Україні кінематограф мав чітке політико-ідеологічне спрямування: він мав не лише відображати реальність засобами мистецтва, а й активно формувати образ «радянської людини» та «нової історичної спільності», виправдовувати радянську владу, підтримувати комуністичну ідеологію та заохочувати громадян до участі в реалізації державних цілей. Тому українські діячі здебільшого зображувалися як частина радянського культурного простору, з незначним акцентом на національну ідентичність або зі зміщенням наголосів на загальносоюзні досягнення. Виробничі обмеження, пов'язані з державною цензурою, матеріально-технічними ресурсами, а також відсутністю доступу до повноцінних джерел, не дозволяли створювати комплексні портрети історичних осіб. [7].

Період після здобуття незалежності у 1991 році позначився переходом від централізованої до ринкової моделі функціонування ЗМІ. Попри формальну відсутність цензури, реальні умови функціонування телевізійних студій і кіноіндустрії не сприяли активному висвітленню українських діячів у мас-медіа. Економічна нестабільність, зниження державної підтримки культурного виробництва та конкуренція з комерційними форматами призвели до скорочення кількості аудіовізуальних проєктів, присвячених культурній спадщині. Деякі телеканали продовжували створювати поодинокі програми, однак відсутність системного підходу не дозволяла сформувати узгоджену стратегію репрезентації діячів у межах медійного простору [32].

Починаючи з 2014 року, спостерігається поступова трансформація як попиту на історичний контент, так і підходів до його виробництва. Продукування аудіовізуального контенту почало включати нові методологічні підходи, зокрема використання архівних джерел, свідчень нащадків,

експертних інтерв'ю. У межах таких форматів з'явилися нові спроби відтворити біографії діячів не лише як носіїв конкретної ролі в історії, а й як суб'єктів з багатогранним соціокультурним контекстом.

Після початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році інтерес до національної історії набув помітного розширення у виробничій сфері. Українські контент-мейкери та незалежні продакшн-студії фанатського дубляжу активізували створення україномовного контенту та почали переосмислювати минуле через біографії культурних, наукових і політичних діячів. Програми трансформувалися і набули більше інформаційного та документально-аналітичного характеру. Це потребувало залучення нових ресурсів, фахівців з історії, культурології, тощо. У великій кількості почали з'являтися короткоформатні просвітницькі відео, призначені для соціальних мереж, з адаптованими структурами подачі, як, наприклад, контент на Instagram-сторінці Софії Безверхої/krapka.krapka [35].

Візуальні стилістики нових відеопроєктів істотно відрізняються від попередніх. Акцент змістився з монологічного викладу біографії до комбінованих форматів: поєднання архівних відео, коментаря, інтерв'ю, графіки та інших. Змінилися й технічні вимоги до створення матеріалу - у контексті конкуренції за увагу глядача виробники використовують монтажні рішення, візуальні ефекти, графічні елементи, які підвищують інтерактивність і засвоюваність інформації. Таким чином, зміни в аудіовізуальній індустрії прямо впливають на форми репрезентації діячів у публічному просторі.

У сучасному українському медіапросторі створюється підґрунтя для ревізії усталених уявлень про постаті минулого. Виробничі процеси набувають більшої гнучкості, а обсяг доступної історичної інформації дозволяє формувати більш повні й глибокі образи. Репрезентація видатних постатей у новітніх відеопроєктах демонструє орієнтацію на просту і зрозумілу подачу, переосмислення української історії, і поєднання різних форматів- відео, тексту, графіки, музики, тощо. Це дозволяє глядачу краще

сформувати комплексне уявлення про діяча, як учасника тих чи інших історичних подій.

Наприклад, репрезентація Валер'яна Підмогильного в українському медіапросторі до початку 2010-х років була обмеженою як за обсягом, так і за форматами подачі. У телевізійних програмах його згадували епізодично, переважно в контексті загальних оглядів доби «Розстріляного відродження». Однак зі збільшенням інтересу до української культурної історії та видатних особистостей, почали з'являтися спроби детальнішої медійної репрезентації письменника у вигляді документального кіно.

Однією з таких документальних стрічок є фільм під назвою «Валер'ян Підмогильний» (2011), створений у м. Дніпро творчим об'єднанням «Телетеатр». Фільм є спробою не лише переказати основні біографічні події із життя митця, а й передати екзистенційний вимір його творчості. Фільм наголошує на психологічній глибині прози Підмогильного, акцентуючи увагу на його здатності ставити складні філософські питання через художню форму. Автори намагаються створити атмосферу, яка резонує з настроями героїв його творів - відчуження, внутрішньої боротьби, пошуку сенсу в реальності, що часто постає абсурдною. Водночас стрічка вирізняється академічністю подачі, обережним використанням візуальних ефектів і стриманою інтонацією, що робить її близькою до просвітницького жанру. [2].

Ще одним прикладом є відео з циклу «Велич особистості» під назвою «Валер'ян Підмогильний - розстріляний прозаїк українського відродження». Програма виходила на телеканалі "Рада" у 2013 році. У цій роботі наголос робиться передусім на історичному контексті життя та загибелі письменника як жертви сталінського терору. Відео зняте у вигляді класичного телевізійного формату - ведуча Наталія Андрощук разом з мовознавицею Іриною Фаріон у процесі обговорення розкривають біографію Підмогильного. «Статична» подача, майже не має закадрового тексту та візуалізації, за винятком деяких архівних кадрів. Без візуальної драматургії та сучасного монтажу, що знижує ефективність сприйняття матеріалу широкою

аудиторією. Валер'яна представлено як символ трагічного зламу української інтелігенції в умовах тоталітарного режиму. Авторки програми намагаються сформувати емоційний контакт із глядачем через морально-етичну оцінку подій, апелюючи до пам'яті та справедливості. [28].

Після 2022 року зростає потреба в актуалізації українського культурного надбання, що також вплинуло на репрезентацію Підмогильного у відеоконтенті. Його постать все більше починає аналізуватися та висвітлюватися як приклад репресованого інтелектуала з європейським вектором творчості. З'являються тематичні ролики у форматі подкастів, читацьких клубів, стендапів та іншого. Збільшується фокус на аналіз його творів з призми сьогодення, на персональному виборі письменника, його філософських засадах, зв'язку з європейськими течіями. Деякі з цих відеоматеріалів розміщуються на YouTube або інших платформах освітнього або культурно-просвітницького типу, з розрахунком на студентську або академічну аудиторію [33].

Виробничо такі матеріали мають різну якість. Частина з них створена з мінімальними ресурсами - в умовах аматорських студій. У таких випадках структура подачі обмежується лінійним викладом біографії з урізноманітненням за допомогою монтажу.

Наразі потенціал репрезентації Підмогильного як героя аудіовізуального проекту залишається не повністю реалізованим, але продовжує стрімко розвиватися розвиватися.

Історична траєкторія репрезентації українських діячів у мас-медіа відображає складні соціополітичні трансформації, які відбувалися в українському суспільстві протягом останніх століть і до нині. Початок формування медійного простору України пов'язаний із появою перших газет та журналів українською мовою у XIX столітті, таких як: «Зоря Галицька», «Основа», «Правда». Тоді національна преса стала інструментом культурного відродження та формування національної ідентичності. В умовах імперського тиску та цензурних обмежень образи українських інтелектуалів та

громадських діячів трансливалися через обережні алегорії та підтексти. Зображення постатей Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша на сторінках тогочасних видань «Вечірній Київ», «Основа», «Київська старовина», «Літературно-науковий вісник» відображали прагнення до національного самовизначення, проте були обмежені політичними реаліями тогочасного бездержавного статусу України [30].

Радянський період характеризувався жорсткою ідеологізацією репрезентації українських діячів у медіапросторі. Встановлення тоталітарного контролю над інформаційною сферою призвело до формування канону «прогресивних» діячів української культури, чий образ вписувався в парадигму радянської ідеології. Натомість постаті, які не відповідали радянським критеріям, піддавалися замовчуванню або негативній стереотипізації. Преса, радіо, а згодом і телебачення активно використовувалися для поширення ідеологічно «правильних» інтерпретацій історичних постатей. Зокрема, Михайло Грушевський, перший президент УНР, у радянських медіа характеризувався як «буржуазний націоналіст», його наукові досягнення применшувалися, а політична діяльність викривлялася. Водночас образи Івана Франка чи Лесі Українки зазнали редукції до «борців проти експлуатації» та «революційних демократів», що відповідало потребам радянської пропаганди [26].

Перебудова та подальший розпад Радянського Союзу створили умови для переосмислення репрезентацій українських діячів у медіапросторі. Період кінця 1980-х- початку 1990-х років характеризувався процесами «відкриття» табуєваних раніше тем та постатей, повернення із забуття репресованих та замовчуваних діячів української культури. Медіапростір цього періоду відзначався інформаційним пошуком, прагненням заповнити «білі плями» в історії та культурі. Друковані видання, такі як «Літературна Україна», «Культура і життя», відіграли вагому роль у новому погляді на спадщину та по-іншому переосмислили біографії видатних українців. На телебаченні з'явилися перші документальні програми, присвячені

забороненим раніше постатям - Миколі Хвильовому, Миколі Зерову, Валер'яну Підмогильному, Володимиру Винниченку та іншим представникам «Розстріляного відродження» [24].

Перші десятиліття незалежності України характеризувалися формуванням нових засад репрезентації історичних постатей, що відображало процеси становлення національної ідентичності та пошуку історичних опорних точок для нової державності. Медіапростір став ареною для конкуруючих історичних наративів, що відображали різні бачення минулого та майбутнього України. Поряд із позбавленням ідеологічного впливу та спростуванням міфів радянських репрезентацій спостерігався процес формування нового пантеону національних героїв. У цей період медіа активно висвітлювали діяльність українських дисидентів, представників національно-визвольних рухів ХХ століття. Зображення постатей Степана Бандери, Романа Шухевича, В'ячеслава Чорновола у мас-медіа викликало гострі суспільні дискусії, що відображали складний процес формування національної пам'яті в умовах пострадянського суспільства. Регіональні відмінності у трактуванні історичних постатей свідчили про фрагментарність національного історичного наративу та незавершеність процесів консолідації української нації[10].

Революція Гідності 2013-2014 років стала потужним каталізатором переосмислення репрезентацій українських діячів у медіапросторі. Активізація громадянського суспільства, загострення геополітичного протистояння та воєнна агресія Росії сприяли консолідації українського інформаційного простору навколо національно орієнтованого історичного наративу. Мас-медіа цього періоду характеризуються підвищеною увагою до постатей, які символізують боротьбу за державну незалежність та європейський вибір України. Образи Михайла Грушевського, Симона Петлюри, гетьмана Павла Скоропадського постають у контексті державотворчих процесів, а їхні здобутки та помилки аналізуються з позицій сучасних викликів, що стоять перед українською державністю.

Медіарепрезентації сучасних героїв - захисників України у російсько-українській війні - формують новий пласт національного наративу, вплітаючи сьогодення у тривалу історичну традицію боротьби за незалежність.

Цифрова трансформація медіапростору у XXI столітті суттєво змінила характер репрезентації українських діячів. Розвиток інтернет-медіа, соціальних мереж, блогосфери, подкастингу створив множинність платформ для репрезентації та інтерпретації історичних постатей. Демократизація доступу до медіавиробництва зумовила появу різноманітних за ідеологічним спрямуванням та професійним рівнем матеріалів, присвячених видатним українцям. Поряд із академічними інтерпретаціями з'явилися популярні, адаптовані для масової аудиторії формати - короткі відео, інфографіка, відеоблоги, анімаційні фільми, інтерактивні проєкти. Чудові проєкти на кшталт «Локальної історії» трансформували способи презентації біографій видатних українців, зробивши їх доступнішими для молодіжної аудиторії. Водночас цифрове середовище стало полем інформаційного протистояння, де репрезентації українських діячів нерідко ставали об'єктами маніпуляцій та фальсифікацій у контексті гібридної війни [14].

Сучасний етап розвитку української медіасфери характеризується пошуком балансу між деконструкцією застарілих міфологем та формуванням нового підходу до репрезентації визначних постатей української історії та культури. Відмова від односторонніх, спрощених трактувань на користь багатовимірного, критичного осмислення історії відображає зрілість українського медіапростору та готовність суспільства до складних дискусій. Репрезентація українських діячів все частіше відбувається через призму загальнолюдських цінностей та універсальних наративів, що робить їх зрозумілими та цікавими не лише для внутрішньої, але й для міжнародної аудиторії. Показовими прикладами такого підходу є міжнародні медіапроєкти, присвячені Тарасу Шевченку, Лесі Українці, Андрею Шептицькому, Сергію Параджанову. Ці репрезентації виходять за межі національного контексту,

представляючи українських діячів як частину світової культурної спадщини та актуалізуючи їхній внесок у загальнолюдський цивілізаційний розвиток [18].

У подкасті «Іван Мазепа: нацгерой чи Медведчук?», опублікованому на каналі «Комік плюс історик», Іван Мазепа зображується як позитивна постать, що відіграла ключову роль у розвитку української культури та політики. Подкаст, який ведуть комік Фелікс Редька та історик Юрій Мурза, фокусується на житті Мазепи, його внеску в українське бароко, підтримці Київської академії Могилянської та зусиллях щодо об'єднання українських територій. Особлива увага приділяється його суперечливому рішенням перейти на бік Швеції проти Росії, що призвело до історичних подій, таких як Битва під Полтавою [3].

Загалом, представлення видатних українських діячів у медіапросторі залежить від культурного та політичного контексту. В українському медіа, зокрема в фільмах, літературі та подкастах, такі постаті, як Мазепа, часто прославляються як символи національної ідентичності та боротьби за незалежність. Наприклад, фільм 2002 року «Молитва за гетьмана Мазепу» режисований Юрієм Ільєнком, зображає Мазепу як суперечливу, але важливу постать, підкреслюючи його роль у боротьбі за незалежність. Натомість у російських наративах, як зазначено в історичних дослідженнях, Мазепа часто зображується як зрадник через його союз із Швецією проти Петра I [27].

Подкаст «Іван Мазепа: нацгерой чи Медведчук?» фокусується на житті та спадщині Івана Мазепи, гетьмана України з 1687 по 1709 роки. Ведучі, комік Фелікс Редька та історик Юрій Мурза, представляють Мазепу як позитивну постать, що символізує українське культурне відродження. Зокрема, підкреслюються такі аспекти:

1. Його внесок у розвиток української культури, зокрема підтримка Київської академії Могилянської та будівництво церков у стилі українського бароко, відомого як «мазепинське бароко».

2. Його політичні зусилля щодо об'єднання обох берегів Дніпра та підтримка повстань, таких як повстання Семена Палія.

3. Суперечливе рішення перейти на бік Карла XII Швеції в 1708 році, що призвело до Батурінської трагедії та поразки в Битві під Полтавою 1709 року.

Подкаст порівнює Мазепу з сучасними політичними фігурами, такими як Віктор Медведчук, підкреслюючи, що дії Мазепи були спрямовані на захист української автономії, на відміну від сприйняття його як зрадника в російських наративах.

Представлення видатних українських діячів, таких як Мазепа, у медіапросторі залежить від культурного та політичного контексту. В українському медіа, зокрема в кінематографії, літературі та подкастах, такі постаті часто зображуються як національні герої. Наприклад:

1. Фільм 2002 року «Молитва за гетьмана Мазепу, режисований Юрієм Ільєнком, зображає Мазепу як суперечливу, але важливу постать, що боролася за незалежність України. За даними, у 2021 році планувалося ще одне масштабне кіно про Мазепу, яке мало б підкреслити його роль у боротьбі за незалежність.

2. У літературі, зокрема в європейському романтизмі, Мазепа зображується як герой, наприклад, у поемі Лорда Байрона «Мазепа» (1819), де його історії забороненого кохання роблять його ідеальним героєм романтизму, як зазначено статті [1].

Натомість у російських наративах, як показано в тій самій статті, Мазепа часто зображується як зрадник через його союз із Швецією проти Петра I, що відображає ширші геополітичні напруги. Ці відмінності підкреслюють ідеологічні розколи, такі як між «європейською» та «східнослов'янською» ідентичностями, що досліджуються вченими, як-от Микола Рябчук [26].

Крім того, сучасні вчені, такі як Сергій Плохій, професор історії України в Гарвардському університеті, досліджують, як Мазепа зображується

в літературі та історичних наративах. Його стаття в аналізує, як Мазепа став героєм європейського романтизму, зокрема в творах Лорда Байрона [20].

Подкаст «Іван Мазепа: нацгерой чи Медведчук?» є прикладом позитивного зображення Мазепа в українському медіапросторі, де він представлений як символ національної ідентичності та культурного відродження. Дослідження, представлені в подкасті, базуються на роботах істориків, таких як Костомаров, Яковлева та Грушевський, а сучасні вчені, як-от Плохій та Рябчук, продовжують аналізувати, як такі постаті зображаються в різних медіаформати, від літератури до кіно. Ці дослідження підкреслюють важливість медіа у формуванні історичної пам'яті та національної ідентичності в Україні.

У традиційних медіа, таких як кіно, Шевченко часто зображується як національний герой. Наприклад у радянському біографічному фільмі 1951 року «Тарас Шевченко», який був режисований Ігорем Савченком та його учнями- Олександром Аловим та Володимиром Наумовим. Головну роль зіграв Сергій Бондарчук. У фільмі акцентовано на ролі Шевченка як поета, який служить інтересам простих людей. Хоч у стрічці Шевченко- це «мужичій» поет, який говорить російською та у якого «вперше в душі зазвучали вірші» тоді коли він малював портрет мертвого пушкіна у нього на квартирі. Та попри це він все таки зображений, як борець за інтереси народу, який протистоїть соціальній несправедливості. [23].

Суттєвий інтерес в рамках нашого дослідження становить стаття Людмили Касян під назвою «Репрезентація образу Тараса Шевченка в українській радянській кінодокументалістиці 1930–1990 років». В ній авторка досліджує дуже широкий асортимент стрічок про Шевченка [11].

Сучасні фільми, такі як «Тарас. Повернення» (2019) режисера Олександра Денисенка, прагнуть показати більш людяний образ Шевченка. За словами режисера, цей фільм мав на меті створити «реалістичну» історію, на відміну від монументальних зображень, фокусуючись на останніх місяцях його заслання в Казахстані, де він зображений як перший політичний в'язень

російського ГУЛАГу. Цей підхід підкреслює його особисті страждання та гумор, роблячи його ближчим до сучасного глядача [9].

У сучасних медіа та поп-культурі образ Шевченка набуває нових, часто неочікуваних форм. Вуличне мистецтво відіграє значну роль у його репрезентації. Наприклад, графіті та мурали в різних українських містах зображують Шевченка в патріотичному контексті, особливо під час революційних подій, як-от Євромайдан. Його образ використовувався на щитах самооборони під час протестів, а після революції з'явилися дерев'яні скульптури на Майдані, що підкреслюють його революційний дух. [29].

Інший прикладом переосмислення образу Кобзаря є сучасний пригодницький бойовик- «Тарас Шевченко: Перший самурай» (2020), відоміший за назвою «Безславні кріпаки». В ньому Шевченка зображено як бойового самурая, що є новим, неочікуваним підходом у його репрезентації. За сюжетом, молодий Тарас об'єднується з самураєм, щоб спільними зусиллями боротися проти кріпатства. Стрічка поєднує у собі динамічний екшен з елементами гумору й абсурду, а її стиль відверто наслідує естетику голлівудських фільмів Квентіна Тарантіно. Назва фільму є своєрідною алюзією на його стрічку «Безславні виродки» (2009), що підкреслює постмодерністський, іронічний характер українського кінопереосмислення національного героя. [21].

Образ Тараса Шевченка в медіапросторі є динамічним і багатограним, відображаючи як традиційні уявлення про нього як національного героя, так і сучасні творчі переосмислення. Дослідження цього образу дозволяє краще зрозуміти культурні процеси в Україні та значення Шевченка для сучасного суспільства, враховуючи як його героїзацію, так і суперечки навколо сучасних інтерпретацій [6].

Отже, аналіз медіарепрезентацій показує, що образи видатних українських постатей, зокрема Тараса Шевченка, змінюються з часом. Якщо раніше в медіа домінували ідеологізовані зображення, то зараз все частіше з'являються глибші, більш людяні та сучасні інтерпретації. Шевченка більше не показують лише як героя-борця. Його образ стає ближчим, різноплановим. Навіть іронічним.

На прикладі постаті Тараса Шевченка простежується, як традиційна героїзація у радянському кіно, що зображувала його, здебільшого, як представника українського народу в рамках офіційної ідеології, з часом поступається місцем більш багатовимірному і, подекуди, експериментальному зображенню. Такі фільми, як «Тарас. Повернення» (2019) чи сатиричний бойовик «Безславні кріпаки» (2020), пропонують нові репрезентації постаті Кобзаря - від емоційно вразливої людини до іронічного поп-культурного героя, що може існувати у постмодерному просторі українського кіно.

Фільми, графіті, подкасти та інші формати контенту демонструють нове бачення відомих постатей. Не лише як частини історії, а як живих символів, важливих і для сучасної аудиторії.

1.3. Сучасні підходи до візуалізації історичних постатей у цифрову добу

У цифрову добу методи візуалізації історичних постатей набувають нових характеристик, що зумовлено як розвитком технологій, так і трансформацією споживання контенту в аудіовізуальному середовищі. Зміни стосуються як технічного виконання, так і структурних підходів до побудови наративу. Традиційні формати, зосереджені на просто послідовному викладі біографії, поступаються місцем іншим різноманітним рішенням, що поєднують архівні матеріали, інтерв'ю, комп'ютерну графіку, анімацію, реконструкції подій та інші. Така трансформація спрямована на розширення меж репрезентації та підвищення рівня залучення глядача до процесу осмислення історичних тем.

У сучасному медіапросторі образи відомих людей усе частіше подають у зручних, простих форматах, які дають змогу розміщувати історичний і пізнавальний контент на різних платформах та у різних форматах - великі відео на YouTube або короткі відео в соціальних мережах таких як Instagram, TikTok та Facebook. Поширення короткоформатного контенту формує нові вимоги до структури подачі, темпу нарації, способу візуального виділення подій і постатей. Для досягнення концентрації уваги аудиторії використовується монтаж із частою зміною планів, динамічне поєднання візуального ряду та звукового супроводу, елементи документальної та художньої стилістики. Це сприяє поєднанню історичної достовірності з формальною привабливістю [17].

Цифрові технології також розширюють доступ до архівів, наприклад Libraga, центральний державний історичний архів України, електронний архів Українського визвольного руху та багато інших. Це дає змогу використовувати документальні джерела у візуалізації біографій. Це дозволяє точніше відтворювати епізоди з життя постатей, включаючи хроніки, листування, фотоматеріали, аудіозаписи. Паралельно формується практика реконструкції подій за участі акторів або комп'ютерної графіки, що доповнює візуальну частину й дозволяє сформувати у глядача цілісне уявлення про часовий і просторовий контекст. Такі елементи вимагають сценарної розробки, дослідницької підготовки та технічної реалізації, що впливає на етапи продакшну та потребує координації між різними спеціалістами [38].

Сучасне аудіовізуальне виробництво також враховує зміну ролі глядача - з пасивного спостерігача на умовно активного користувача, який взаємодіє з контентом через функції коментарів, поширень або участі у створенні аматорських продуктів. Відповідно до цього формується тенденція до персоналізації подачі: розповідь вибудовується з урахуванням потенційної реакції аудиторії, а візуальна структура контенту адаптується під особливості споживання на мобільних пристроях. Це призводить до перегляду усталених форматів і зумовлює необхідність гнучких моделей репрезентації.

В українському аудіовізуальному просторі після 2014 року, а особливо після 2022 року, посилюється тенденція до переосмислення історичного матеріалу, що впливає і на підходи до візуалізації постатей. Виробництво телевізійного та цифрового контенту у цьому напрямі поступово переходить від ілюстративної подачі до наративних форм, у яких постать не лише подається як об'єкт фіксації, а й як фігура, що вбудована у ширший історичний та соціокультурний контекст. У результаті, акцент зміщується з формального опису до демонстрації зв'язку між біографією, середовищем і колективною пам'яттю.

Сучасні українські проекти, зокрема телевізійні документальні фільми, YouTube-програми, мультимедійні ініціативи музейного або освітнього спрямування, дедалі частіше поєднують архівну інформацію з елементами реконструкції, візуального сторітелінгу та аналітики. У створенні таких продуктів спостерігається тенденція до міждисциплінарного підходу: залучення істориків, письменників, культурологів, літературних критиків, режисерів, дизайнерів, звукорежисерів та інших. Це дозволяє створювати не лише інформативний, а й композиційно збалансований контент, орієнтований на різні аудиторні групи - від старшокласників до академічної спільноти.

Окремим напрямом стають ініціативи незалежних продакшн-студій та громадських організацій, які створюють відеоконтент для соціальних мереж і освітніх платформ. Такі продукти зазвичай мають компактну структуру, графічне оформлення, динамічний монтаж і просту візуальну мову, що робить їх доступними для широкої аудиторії. Водночас у них активно використовуються історичні документи, світлини, цитати, аналітичні коментарі. Це формує новий тип документального продукту - гібрид між інфографікою, відеоблогом і науково-популярною передачею [12].

Окремі українські медіапроекти застосовують сучасні формати - біографічні програми, культурно-освітні дайджести, тематичні подкасти з візуальним оформленням. Однією з ключових ознак таких форматів є інтеграція історичного наративу в актуальну візуальну естетику: кольорова

гама, типографіка, музичний супровід та графічний дизайн відповідають сучасним стандартам цифрового виробництва. У результаті створюється середовище, у якому історичні постаті постають не як далекі фігури минулого, а як особистості, чия діяльність і досвід мають відгук у сучасності.

Показовим прикладом є третій студійний альбом проєкту МУР під назвою Ти [Романтика], присвячений діячам Розстріляного Відродження. Тексти до альбому написав Олександр Хоменко, у записі взяли участь поет Сергій Жадан, акторка Олена Кравець, гурти «хейтспіч» і «Nazva». Цей проєкт об'єднує літературну спадщину з актуальними формами мистецького вираження, що сприяє не лише популяризації української історії, а й переосмисленню культурної пам'яті крізь призму сучасного сприйняття. [15].

Загалом українські підходи до візуалізації історичних постатей у цифрову добу характеризуються прагненням до реконструкції цілісного образу діяча в контексті історичних змін, суспільних викликів і культурної спадщини. Це зумовлює поєднання фактографічного підходу з наративними стратегіями, адаптованими до вимог сучасних медіаплатформ. У таких умовах формуються нові моделі репрезентації, в яких аудіовізуальний контент виконує не лише інформативну, а й комунікативну функцію у формуванні історичної пам'яті.

Таким чином, цифрова доба визначає не лише технічні параметри, але й структурно-сміслові принципи репрезентації історичних постатей. Інтеграція технологічних інструментів у процес виробництва, орієнтація на мультимедійність і трансмедійність, зростання ролі користувацької взаємодії - усе це змінює характер зображення діяча в сучасному медіапросторі. У таких умовах постає потреба в розробці моделей, які одночасно поєднують наукову точність та адаптивність до форматів цифрового середовища.

1.4. Вплив медіарепрезентації на формування національної ідентичності

Медіарепрезентація постатей у телевізійному та цифровому просторі виконує функцію не лише інформування, а й трансляції уявлень про спільне минуле, цінності, досвід і культурні орієнтири. Через способи зображення історичних діячів відтворюється певна модель колективної пам'яті, яка впливає на уявлення аудиторії про національну спільноту. Образи, які поширюються в аудіовізуальних продуктах, стають елементами символічного простору, що формує уявлення про межі, історичну тяглисть і культурну спадкоємність нації.

Формування національної ідентичності в сучасному інформаційному середовищі пов'язане з постійним відтворенням образів минулого в актуальному контексті. У цьому процесі важливу роль відіграє спосіб репрезентації: які риси висвітлюються, які події підкреслюються, яким чином подається взаємозв'язок між діячем і соціально-політичними процесами. У випадку з українськими діячами це має прямий зв'язок із переосмисленням наративів, сформованих у радянський період або в умовах зовнішньої інформаційної залежності. Нові аудіовізуальні формати дозволяють змінити фокус, зосереджуючись на локальних контекстах, персональній історії, фактичних джерелах, що розширює уявлення про національну спільноту.

Середовище цифрових медіа створює умови для багаторівневої взаємодії: глядачі не лише споживають контент, а й беруть участь у його обговоренні, поширенні, повторному інтерпретуванні. Такий процес впливає на динаміку формування ідентичності, яка більше не обмежується вертикальними каналами комунікації, а функціонує в умовах горизонтальної взаємодії користувачів. У цьому контексті медіарепрезентація набуває статусу інструменту культурного обміну, де образ діяча виступає не як фіксований символ, а як змінна конструкція, що адаптується під умови часу та аудиторні очікування.

Зміна підходів до репрезентації також дозволяє вводити в обіг менш відомі постаті, що не були присутні у канонічних наративах. Це сприяє переосмисленню структури культурної пам'яті та створює умови для формування багатокomпонентної національної ідентичності, яка враховує регіональні, соціальні й історичні різновиди досвіду. Такі процеси не є суто інформаційними, вони пов'язані з формуванням самоусвідомлення, зміною орієнтацій у сфері цінностей, ідентифікації з нацією як зі спільнотою, об'єднаною не лише політичними, але й культурно-історичними чинниками.

Після 2022 року в Україні медіапростір зазнав помітних трансформацій, зумовлених повномасштабним вторгненням російської федерації. В умовах воєнного стану та загострення потреби в консолідації суспільства медіарепазентація набула функції не лише джерела інформації, а й інструмента символічної мобілізації. Аудіовізуальний контент почав активніше звертатися до історичних тем, постатей і сюжетів, що пов'язані з українською державністю, інтелектуальним опором, боротьбою за культурну та політичну суб'єктність.

Підвищена увага до історичних постатей проявилася у зростанні кількості документальних фільмів, інтерв'ю, YouTube-проектів, блогерських проектів телевізійних програм, присвячених діячам науки, культури, літератури. Медіавиробництво дедалі частіше розглядає цих діячів не як абстрактних представників минулого, а як фігури, досвід і діяльність яких дозволяють осмислювати сучасну ситуацію. У візуальній подачі переважає акцент на тяглоті історичної боротьби, гідності, інтелектуальній спадщині. Це супроводжується оновленням підходів до монтажу, графіки, наративної побудови, що відповідає запитам сучасної аудиторії.

Зміни в інформаційній політиці держави, а також ініціативи незалежних продакшнів і громадських організацій, сприяли розширенню тематичних горизонтів. У медіаактивностях відбувається активна деколонізація історичного наративу, вилучення або переосмислення тих сюжетів і образів, що були закріплені під впливом радянської традиції. У результаті виникає

попит на репрезентацію діячів, які раніше не були широко відомі або залишалися маргіналізованими. Такий контент орієнтований як на внутрішню аудиторію, так і на зовнішню, виконуючи функцію культурної дипломатії в умовах гібридної війни.

Загалом, ситуація після 2022 року визначається зміщенням фокусу в бік національного нарративу, підкріпленого візуальними образами минулого. Аудіовізуальна продукція розглядається не лише як канал комунікації, а як засіб фіксації й трансляції культурної пам'яті в умовах сучасних викликів.

Таким чином, медіареєзентація історичних діячів у сучасному аудіовізуальному середовищі виступає не лише як засіб передачі інформації, але й як механізм формування уявлень про цілу націю.

Висновки до розділу I

У першому розділі було розглянуто, як змінювалося зображення видатних українців у медіа від радянських часів до сьогодення. Репрезентація таких діячів, як Іван Мазепа, Тарас Шевченко чи Валер'ян Підмогильний, залежала від політичного контексту, ідеології та можливостей самих медіа. У радянський час ці постаті подавалися через призму комуністичної ідеології, часто спотворено або вибірково. Після здобуття незалежності в 1991 році ситуація почала змінюватися, хоча не одразу - бракувало ресурсів, системного підходу, а також був сильний вплив радянського спадку.

З 2014 року, а особливо після 2022 року, зросла суспільна зацікавленість у власній історії, і медіа почали активніше показувати постаті, які раніше були маргіналізовані. Сучасні технології дали змогу створювати новий, якісний контент - від документальних фільмів до коротких відео в TikTok чи YouTube. Це дозволяє говорити про історичних діячів у новий спосіб - ближчий, людяніший і актуальніший для глядача. Тому у сучасному медіапросторі формується нове бачення видатних постатей минулого, яке сприяє зміцненню національної пам'яті, ідентичності та інтересу до української історії серед народу.

РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ

2.1. Розробка та обґрунтування ідеї аудіовізуального твору

Відеонарис «Маленькі історії Великих людей».

Аудіовізуальний проєкт «**Маленькі історії Великих людей**» - це серія коротких відеонарисів, кожен з яких присвячений одному видатному українцеві.

Проєкт має на меті переосмислити образ історичних постатей, популяризувати їх, наблизити до сучасного глядача, розкрити маловідомі, але не менш важливі ніж загальновідомі факти з їх біографії; створити новий, цікавий проєкт, що дозволить краще ознайомитися з українськими видатними постатями.

Пілотний випуск присвячено **Валер'янові Підмогильному**-представнику «Розстріляного відродження», автору першого урбаністичного українського роману «Місто». Його образ у масовій свідомості часто зводиться до трагічної долі жертви репресій. У своєму проєкті я прагну розширити уявлення про нього: показати Підмогильного як інтелектуала, представника української еліти, перекладача, мислителя, чия творчість була не менш революційною, ніж політичні виступи його сучасників. Важливими аспектами стали його прагнення писати, складна психологічна структура його персонажів і оригінальний літературний стиль, який значно випередив свій час. Через історію його навчання, переконань, перекладацької діяльності й трагічної долі подано новий погляд на письменника не лише як на жертву тоталітаризму, а як на інтелектуала. Формат передбачає поєднання закадрового тексту, інфографіки, архівних матеріалів, реконструкцій та іншого.

Пре-продакшн.

На етапі пре-продакшну були здійснені такі кроки:

- аналіз літератури, документальних і художніх проєктів про Підмогильного (зокрема, фільми 2011 та 2017 років);
- виявлення їхніх сильних і слабких сторін: зокрема, зазначені фільми зосереджуються або на біографізмі з мінімальною візуальною експресією, або на надмірно академічному викладі, без емоційного контакту з глядачем;
- створення творчої концепції відеонарису, яка б поєднала інформативність, емоційність і візуальну привабливість у сучасному форматі;
- написання сценарію з продуманою драматургічною структурою: три акти, кожен із яких має свій емоційний центр (підйом, конфлікт, катарсис);
- складання технічного сценарію (розкадровки), підбір візуального ряду, аудіосупроводу та графічного оформлення;
- розробка стилістичного рішення, що поєднує інфографіку, архівні матеріали, динамічний монтаж та особисту подачу ведучої.
- формат відео - до 10 хвилин, для публікації на YouTube. У межах сучасного тренду на короткоформатні освітні відео YouTube Shorts, обрано форму відеонарису з закадровим текстом, прямим зверненням до глядача та візуальними підсилювачами (анімації, архіви, графіка).

Пост-продакшн.

На етапі пост-продакшну були реалізовані:

- повний цикл монтажу (кольорокорекція, монтаж по ритму, динамічна зміна планів);
- запис закадрового тексту з актором озвучування і дубляжу;
- інтеграція візуальних вставок (архівних фото, цитат, ілюстрацій);
- робота зі звуковим супроводом: підбір музики, яка не лише емоційно доповнює наратив, а й ритмічно структурує відео.

Таким чином, «Маленькі історії Великих людей» - це не просто адаптація уже наявних форматів, а спроба створити власний мультимедійний продукт, який:

- поєднує наукову достовірність із популярною формою;

- дозволяє розвивати серійну структуру (заплановані наступні випуски - про Олену Телігу, Михайла Грушевського, Лесю Українку та інших);
- відповідає запитам сучасної аудиторії: динамічність, емоційність, візуальна виразність.

Сценарій для YouTube-проєкту «Маленькі історії Великих людей» про Валер'яна Підмогильного.

Вітаю! З вами Діана Вороніна. Сьогодні ми говоримо про людину, яку багато хто називає «українським Камю» задовго до того, як сам Альбер Камю став популярним завдяки своїм творам. Він був справжнім майстром слова, який створив перший урбаністичний роман української літератури.

Чи знали ви, що найвідоміший твір Валер'яна Підмогильного – роман «Місто» – спочатку задумувався як комедія? Але згодом він перетворився на потужну екзистенційну історію, яка й досі вражає читачів.

Чому творчість Підмогильного актуальна сьогодні? І як його життя стало символом трагічної долі цілого покоління української інтелігенції? Залишайтеся з нами – і дізнавайтеся більше!

Розділ 1: Життя поета

(На екрані з'являються архівні фото, ілюстрації):

Валер'ян Підмогильний народився у 1901 році в селі Чаплі, неподалік сучасного міста Дніпра. Своє перше оповідання написав вже у 16 років! Уявляєте!?. Попри скромне походження, він мав блискучий розум і здобув освіту, яка охоплювала як гуманітарні, так і точні науки. Відмінно закінчив навчання у Катеринославському реальному училищі. Намагався здобути освіту ще й на математичному факультеті, але так і не закінчує її через брак коштів та йде вчителювати.

Під час бурхливих 1920-х років, які називають добою «Розстріляного Відродження», він став одним із лідерів літературного руху. Але, як і у багатьох його однодумців, доля Підмогильного склалась трагічнотрагічно.

Звук пострілу, чорний екран

Тільки давайте не будемо забігати наперед. У тому ж 1920 році виходить перша збірка оповідань Підмогильного із лаконічною та доволі амбіційною назвою "Твори" том 1. З цього випливає те, що юнак уже знав, що хоче пов'язати своє життя саме з письменництвом.

(фото книги)

У 1922 році Валеріан вже разом із дружиною Катрею Червінською переїжджає у *Місто*.

ЗК

У Києві Підмогильний активно долучається до літературного життя та стає членом "Аспису"(на екрані розшифровка: Асоціації письменників), який згодом перетворюється на "Ланку" та "Марс" ("Майстерня революційного слова" теж на екрані). Ці організації об'єднували талановитих письменників, серед яких був і він. Валеріан також працює в редакції журналу "Життя й революція" (фото). У 1920-х роках виходять його твори, серед яких "Собака", "Військовий літун" та "Історія пані Ївги".

Підмогильний писав не просто для мас, а для думаючих людей, тому його літературу називають "інтелігентською". Він показував переживання й сумніви інтелігенції – те, що не вписувалося в ідеї пролетарської літератури. Він був проти примітивного підходу в мистецтві, якого вимагали комуністи, і вірив, що українська література має поєднувати національні теми з європейськими формами.

Його творчість часто розкриває складні питання: людину й революцію, конфлікти між містом і селом, а також соціальні та національні проблеми. Це добре видно у його відомих творах, як-от "Третя революція" та "Місто".

Розділ 2: **"Місто"**

Це великий, безперечно, позачасовий роман з якого у більшості з нас почалося знайомство з автором.

Власне тому, що він є у шкільній програмі.

«Місто». Мій улюблений твір в українській літературі. Підмогильний був одним із перших українських письменників, які вивчали людську психіку

та занурювалися у внутрішній світ своїх героїв, що було не типово для тих часів.

Таке враження, що перекладаючи твори Бальзака, Мопассана, Стендаля та інших французьких класиків, Валеріан добряче підтягнув свої знання з людської психології, що дуже добре прослідковується і в “Місті”. У ньому автор показує нам не ідеалізоване село та суперечливе місто, яке формує людину.

Також цікавим є те, що головного героя - Степана Радченка, не можна назвати цілковито позитивним персонажем. В соціальних мережах навіть точиться багато обговорень з аналізом - нарцис він чи психопат?

Степан робить суперечливі вчинки, користується жінками, щоб досягнути своїх цілей і має цілком не порядні думки. Наприклад, вперше побачивши Крамаря, він подумки акцентує увагу на його ногах і те, що «їх було б дуже легко переломити».

(Візуалізація цитат на екрані, текстова графіка)

Або думки про побиття критика, коли той відмовився Радченку в аудієнції.

Та попри це все ми можемо асоціювати себе зі Степаном. Стипендія не така як хотілося б, пошук житла, внутрішні трансформації, інтеграція у нове місто і постійний пошук кращого життя. Ну погодьтеся, чи бодай щось із цього вам не знайомо?

Загалом роман, на мою думку, про трансформації. Про становлення людини, як особистості. Про мрії і бажання, про важливість дій і їх результати. Степан Радченко пройшов величезний шлях. Від парубка, до чоловіка, який досяг багатьох речей та вже побачив трохи життя. Як це вплинуло на нього та чи погана він людина? Вирішувати вам. А чого тільки варті описи Києва у романі? У виданні «Міста» від видавництва “Віхола” навіть є мапа із місцями Степана Радченка. Сам Підмогильний стверджував, що довгий час писав про самого себе, але прагнув навчитися писати про інших.

Розділ 3: Спочатку було «Слово»

Ідея створити будинок для письменників виникла серед групи авторів у 1926 році, серед яких були Остап Вишня та Сергій Слісаренко. Спочатку це було звичайне житло, але з часом воно стало місцем, де почалася хвиля репресій. Одним з перших, хто потрапив до цього пекельного списку, був Михайло Яловий. І це було лише початком: за ним почали заарештовувати інших літераторів, що жили в будинку. Серед них був і Валеріан Підмогильний. Будинок «Слово» став символом боротьби, де кожен крок міг призвести до арешту і неминучої трагедії.

Усі вище згадані люди можуть бути звинувачені лише в одному – в бажанні творити й плекати українську мову і культуру, що було найтяжчим гріхом у ті часи і навіть до нині.

8 грудня 1934 року Підмогильного заарештували за нібито участь у терористичній організації, яка планувала повстання проти партійних лідерів. На всіх допитах Підмогильний відповідав слідчим: «Винним себе не визнаю». Коли допити стали жорстокішими, зробив офіційну заяву:

ЗК

Беручи до уваги, що за Вашою заявою матеріал у моїй справі достатній для віддання мене до суду..., я даю таке сумарне зізнання:

1. Ніколи до жодної терористичної організації я не належав і не належу.
2. Ніколи жодної терористичної діяльності я не проводив.
3. Про існування подібних організацій, про їхню діяльність або діяльність осіб, зв'язаних з ними, я ніколи нічого не знав, інакше як з виступів представників Радвлади й партії в пресі й на прилюдних зборах.
4. Тому всякі зізнання інших осіб та обвинувачення мене в приналежності до терористичної організації і в терористичній діяльності я рішуче відкидаю як брехливі й нАклепницькі.

Проте 11 січня 1935 року в протоколі з'явилося сфальсифіковане «зізнання» Підмогильного про те, що він нібито належав до «групи

письменників-націоналістів з терористичними настроями», але він продовжував відкидати всі звинувачення. Втім того ж місяця його засудили до 10 років ув'язнення в Соловецькому таборі особливого призначення.

У його листах до рідних він з відчаєм писав про свої умови в таборі, але також звертався до дружини та сина і просив забути про нього, аби вберегти їх. Як свідчать листи із Соловків до його рідних, він не припиняв писати, працювати над собою, вивчати іноземні мови. Тобто Валер'ян Підмогильний був особистістю, яка творила попри весь трагізм свого становища. Наприклад, в одному з листів до дружини він пише таке:

ЗК

«Більшу частину часу читаю. Почав з марксизму, тепер перейшов до сучасної фізики. Тепер література, особливо точна, хвилює мене набагато глибше. Англійською мовою займаюся кожного дня. [...] Займаюсь і перекладом, перекладаю «Портрет Доріана Грея» Уальда [з 20 розділів 16 уже готові]. На французькій також читаю, щоб не забути».

3 листопада 1937 року Підмогильного разом з іншими (1111 на екрані або портрети) українськими інтелектуалами розстріляли в Сандармоху.

Висновок.

Творчість Валер'яна Підмогильного не втрачає своєї актуальності та популярності. Його роман «Місто» вже давно вийшов за межі шкільної програми. А головний герой Степан Радченко викликає палкі обговорення у соцмережах.

Ми повинні пам'ятати про тих, хто віддав своє життя за нашу свободу і культуру, таких як Підмогильний та інші письменники «Розстріляного Відродження». Їхній внесок важко переоцінити, адже вони не тільки творили в надскладних умовах, але й намагалися зберегти національну ідентичність у часи, коли це було найбільшим зі злочинів.

Будинок «Слово» став символом того, як спроби знайти порозуміння з владою, яка була чужою і ворожою до всього українського, призвели до жахливих наслідків. Але це також урок для нас сьогодні: ми не можемо

дозволити собі забути минуле, бо воно має великий вплив на наше теперішнє і майбутнє. Важливо не повторювати помилки, не піддаватися маніпуляціям і не забувати про те, що ми — нація з багатою історією та культурою, яка заслуговує на свободу та повагу. Незважаючи на те, що сьогодні ми живемо в непростий час, це саме те, що дає нам силу і можливість для подальшого розвитку. Лише сам народ може побудувати вільну і успішну державу. Це залежить від кожного з нас, щоб ми не втратили те, що ми маємо, і не дали себе обдурити тим, хто намагається посіяти сумніви в нашій єдності та силі. Підпишіться на наш канал, ставте лайки цьому відео та діліться ним із друзями. Обов'язково напишіть як ви ставитесь до Степана Радченка у коментарях. Він ред флег чи все таки ні? Та до зустрічі у нових відео!

2.2 Творча заявка:

- 1) Назва: «Маленькі історії Великих людей».
- 2) Вид: відеонарис.
- 3) Жанр: історично-культурна документальна програма
- 4) Тематика: переосмислення образу історичних діячів через персональні історії та культурний контекст.
- 5) Мета: показати людське обличчя великих українців, наблизити історичну постать до сучасного глядача, зробити її цікавою та актуальною.
- 6) Ідея: проєкт має на меті через стислий, емоційно виразний відеонарис розповісти маловідомі, але суттєві деталі з життя українських інтелектуалів аби актуалізувати їхній внесок у національну культуру та продемонструвати живий зв'язок між минулим і сучасним українським суспільством.

7) Хронометраж: ~10 хвилин

Структура:

1. Вступ, підводка (~ 1 хв):

- Ведуча: Привітання та короткий вступ про тематику відео.
- Огляд значення цієї постаті в українській історії/культурі.

- Зацікавлення глядачів питаннями, які виникають навколо цієї постаті, та її актуальності сьогодні.

2. Розділ 1: Життя і творчість (~ 4 хв):

- Текст на екрані: Архівні фото, документи, карти.
- Основні факти біографії: дата народження, місце, родина, освіта, перші кроки в обраній сфері.
- Творчий шлях і важливі етапи кар'єри (літературна, мистецька, наукова чи політична діяльність).
- Особливості поглядів, переконань, досягнень і внеску в розвиток національної культури чи історії.
- Складні моменти в житті: суперечності, конфлікти, проблеми, з якими постать зіткнулася.

3. Розділ 2: Найвідоміший твір/Досягнення (~ 5 хв):

- Текст на екрані: Візуалізація цитат, графіка, фото з фрагментами робіт (книги, карти, твори мистецтва тощо). Опис головного досягнення цієї постаті: який твір чи досягнення стало визначальним. Аналіз основних тем, ідей і особливостей цього твору/досягнення.
- Визначення його впливу на українську культуру, літературу, науку, політику чи мистецтво.
- Обговорення того, чому це досягнення важливе для сучасників і чому воно досі актуальне.

4. Розділ 3: Доля постаті (~ 4 хв):

- Текст на екрані: Фото з архівів, фрагменти документів, цитати з виступів або листів.
- Опис життєвих труднощів, особистих трагедій, переслідувань чи соціальних обмежень, з якими постать зіткнулася.
- Політичні репресії, арешти, війни чи інші важливі події, які вплинули на її долю.
- Смерть або інші трагічні етапи життєвого шляху.

- Сучасне значення цієї постаті в контексті національної пам'яті, культури і політики.

5. Висновок: Важливість для сьогодення (~ 30 с.):

- Підсумок внеску цієї особистості в національну ідентичність, культуру або історію.
- Роздуми про важливість пам'ятати про таких людей і чому їхній внесок є важливим для нашого сьогодення та майбутнього.

6. Заключне слово (~ 30 с.):

- Заклик до підписки, лайків і коментарів.
- Запитання глядачам, що вони думають про діяльність цієї постаті, чи вважають її значущою для сучасної України.

Титри:

Ведуча – Діана Вороніна

Оператор – Тимур Кравченко

Актори закадрового тексту – Bogger Voice, Діана Вороніна

Автор сценарію – Діана Вороніна

Режисери монтажу – Діана Вороніна, Тимур Кравченко

Стиліст, візажист – Діана Вороніна

8) Технічне оснащення:

- Камера Sony a6400 x1
- Петличний мікрофон x1 і приймач до нього x1 BOYA BY-M1V
- Прожектор Andoer x1
- Світлодіодна панель LED Color full light x1
- Штатив x3

9) Реквізити:

- Лампа.
- Крісло, комод.
- Картина.
- Друкарська машинка.

10) Робоча назва аудіовізуального твору:

«Маленькі історії Великих людей».

РЕЖИСЕРСЬКИЙ СЦЕНАРІЙ

Робоча назва випуску – «Маленькі історії Великих людей. Валер'ян Підмогильний».

Оператор – Тимур Кравченко, Діана Вороніна

Дата – 08.01.2025

№ кадру	Персонаж	Розкадровка	Час	Кадр	Дія	Звук	Коментар
1	Ведуча- Діана Вороніна	Ведуча вітається в кадрі з глядачами	30сек.	Середній план	Каже: «Вітаю! З вами Діана Вороніна. Сьогодні ми говоримо про людину...»	Фонова мелодія	Кадр починається з затемненого переходу, підводка до теми
2	Ведуча	Роман «Місто» –це комедія?	30сек.	Середній план	«Чи знали ви...»	Фонова мелодія	Загадковий тон, щоб зацікавити глядача
3	Герой випуску	Акт1. На екрані з'являються	10сек.	Середній план	«Валер'ян Підмогильний народився...»	Фонова мелодія	Перший акт відео. Тон розповідний

		архівні фото, ілюстрації					
4	Ведуча	Ведуча в кадрі перед глядачами	20сек.	Боковий крупний кадр	«...Уявляєте?...»	Фонова мелодія	Акцент
5	Ведуча	Інтригуюча підводка	20сек.	Середній план	«Під час бурхливих 1920-х років...»	Фонова мелодія затишає	Тон серйознішає
6	Ведуча	Спалах, чорний екран	1сек.	Чорний екран	—	Звук пострілу	Пауза для емоційного впливу
7	Ведуча	Перша збірка оповідань Підмогильного	40сек.	Середній план	«Тільки давайте не будемо забігати наперед...»	Фонова музика	Різка розрядка атмосфери
8	Зображенн я героїв	Відповідні футажі на екрані	1хв.	Кадр із зображенн ями	«...разом із дружиною... переїжджає у <i>Місто...</i> »	Легкий музични й фон	Акцент на назві твору, адже далі мова йтиме саме про нього
9	Герой випуску	Кадр збоку	20сек.	Боковий крупний кадр	«Підмогильний писав не просто для мас...»	Фонова музика	—

10	Ведуча в кадрі	Противник примітивного підходу в мистецтві	30сек.	Середній план	«Він показував...»	Легкий музичний фон	—
11	Ведуча в кадрі	Питання, які розкриває творчість	20сек.	Боковий крупний кадр	«Його творчість часто розкриває...»	Фонова музика	Що розкриває творчість автора
12	Ведуча в кадрі	Акт 2	5сек.	Середній план	«Це великий, безперечно, позачасовий...»	Фонова музика	Початок 2 акту відео
13	Ведуча в кадрі	Секрет	5сек.	Боковий крупний кадр	«Власне тому, що він є у шкільній програмі.»	Фонова музика	Промовляється шепотом ніби це секрет
14	Ведуча в кадрі	Роман «Місто»	1.30 хв.	Середній план	«Таке враження, що перекладаючи твори...»	Фонова музика	Розповідь про роман
15	Ведуча в кадрі	Асоціація зі Степаном	30сек.	Боковий крупний кадр	«Та попри це все...»	Легка фонова музика	Бадьора розповідь

16	Ведуча в кадрі	Про Степана та опис міста	1хв.	Середній план	«Стипендія не така як хотілося б...»	Фонова музика	Особисті розмірковування ведучої
17	Ведуча в кадрі	Акт 3 Спочатку було «Слово»	40сек.	Середній план	«Ідея створити будинок для письменників...»	Помірна фонова музика	Архівні фото Будинка «Слово»
18	Ведуча в кадрі	Обвинувачувані через бажання творити українською.	40сек.	Боковий крупний кадр	«Усі вище згадані люди можуть бути звинувачені...»	Помірна фонова музика	Серйозний тон
19	Текстова графіка	ЗК	1хв.	Статичний кадр з графікою	«Беручи до уваги, що за Вашою заявою...»	Помірна фонова музика	Закадрова озвучка
20	Ведуча в кадрі	Сфальсифікован е «зізнання» Підмогильного. Засуджений до 10 років	40сек.	Середній план	«Проте 11 січня 1935 року в протоколі з'явилося...»	Помірна фонова музика	Серйозний тон

21	Ведуча в кадрі	Творити попри все	8сек.	Середній план	«Тобто Валер'ян Підмогильний був особистістю, яка творила попри...»	Помірна фонова музика	Акцент на незламності
22	Текстова графіка	ЗК	1хв.	Статичний кадр з графікою	«Більшу частину часу читаю. Почав з марксизму...»	Помірна фонова музика	Закадрова озвучка
23	Ведуча в кадрі	Висновок	1.5хв	Середній план	«Творчість Валер'яна Підмогильного не втрачає...»	Помірна фонова музика	Загальний висновок
24	Ведуча в кадрі	Завершальне слово	40сек.	Середній план	«Незважаючи на те, що сьогодні ми...»	Фонова музика	Заохочення до активності на каналі- лайк, підписка, коментар

Висновки до II розділу

У другому розділі було реалізовано результати теоретичного аналізу, викладеного у першій частині дослідження, на практиці. На основі зібраних джерел, проведеного порівняльного аналізу репрезентацій Валер'яна Підмогильного в медіа та опрацювання наукових праць про нього і його творчість, був написаний авторський сценарій, побудований на трьох частинах, кожна з яких відповідає підрозділам першого розділу.

Під час підготовки сценарію були враховані знання, отримані за період навчання, зокрема з режисури, стилю та іміджу ведучого в кадрі, постановки кадру та монтажу. Також розроблено режисерський сценарій, завдяки якому можна детально уявити структуру майбутнього продукту. Відеонарис триватиме приблизно 10 хвилин і складатиметься з трьох контрастних частин, які відповідають ключовим аспектам творчості й життя Валер'яна Підмогильного.

Перша частина буде вступною і присвяченою знайомству з головним героєм епізоду- Валеріаном Підмогильним. Вона міститиме візуалізацію у вигляді архівних фотографій та матиме драматургічно інтригуючий момент, що натякатиме на подальшу долю героя.

Друга- буде про відомий роман автора- "Місто". Тут будуть і особисті роздуми ведучої і елементи заклику до ознайомлення з данним твором.

Третя, завершальна, частина матиме цікаві візуальні елементи у вигляді текстової графіки на яку буде покладено закадрове озвучення актора дубляжу. В цій частині буде продовження долі письменника.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізовано поняття репрезентації в контексті медіадосліджень та досліджено історичну динаміку зображення українських діячів у мас-медіа, з фокусом на трансформації підходів після революції Гідності 2013-2014 рр. і сучасності.

2. Проаналізовано сучасні методи візуалізації історичних постатей у цифровому середовищі та визначено роль медіарепрезентації у процесі формування національної ідентичності.

3. Проведено контент-аналіз наявних медіаматеріалів, присвячених видатним постатям з метою виявлення їх структурних, наративних та візуальних особливостей.

4. Розроблено та реалізовано власний аудіовізуальний проєкт, присвячений одній з видатних постатей, що поєднує достовірність історичного матеріалу з сучасними підходами до візуалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байрон Дж. Г. Мазепа. *УкрЛіб Бібліотека української літератури*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1543> (дата звернення: 11.04.2025).
2. Валер'ян Підмогильний. документальний фільм 2011 р., 2011. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YJ1zHyvVH28&ab_channel=Телетеатр.
3. Варій М. Й. Загальна психологія. 2009. С. 381. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depositary/Оцифровані%20документи/ЗАГАЛЬНА%20ПСИХОЛОГІЯ.pdf> (дата звернення: 11.04.2025).
4. Гудзенко Я. Еальність і репрезентація: окремі аспекти метафоричного моделювання дійсності. 2000. С. 160–161. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a6cd3c25-2939-4d9d-b1ae-94a88510ee4c/content> (дата звернення: 16.04.2025).
5. Загородній М. Тарас Шевченко та «Вечірній Київ»: образ кобзаря у архівних газетах. *Вечірній Київ*. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/50367/> (дата звернення: 30.04.2025).
6. Захарівна Д. Ж. Репрезентація героїки в умовах інформаційного середовища та актуалізації етнокультурних цінностей. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв № 1'2019*. 2018. С. 4–7. URL: <https://doi.org/file:///C:/Users/User/Downloads/166524-Текст%20статті-365575-1-10-20190510.pdf> (дата звернення: 04.05.2025).
7. Зубавіна І. КІНЕМАТОГРАФ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ: тенденції, фільми, постаті. *Академія мистецтв України*. 2007. С. 73–74. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zubavina_Iryna/Kinematohraf_nezaleznoi_Ukrainy_Tendentsii_filmy_postati.pdf.
8. Іващенко, Сошинська, Сошинська, Григоревська, Алфьорова, Карась, Хамедова В. Л. В. Є. Є. О. В. З. І. А. О. А. Медіазнавчі студії В євроінтеграційному дискурсі України. *Колективна монографія*. 2022.

С. 10–11

9.Інтерв'ю для Укрінформ. Олександр Денисенко, режисер фільму «Тарас. Повернення». *Укрінформ*. URL:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3116186-oleksandr-denisenko-reziser-filmu-taras-povernenna.html> (дата звернення: 03.05.2025).

10.Каганов Ю. Конструювання «радянської людини» (1953-1991): українська версія. 2019. С. 275. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/Kahanov_Maket_1.pdf (дата звернення: 27.04.2025).

11.Касян Л. Репрезентація образу Тараса Шевченка в українській радянській кінодокументалістиці 1930–1990 років. *«Архіви України» – науково-практичний журнал*. 2024. 1930/1990. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/225/189>.

12.Касян Л. Репрезентація українських письменниць у кінодокументах 1950–1980 років. *Центральний державний аудіовізуальний та електронний архів*. 2023. С. 96–95. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/216/179> (дата звернення: 01.05.2025).

13.Комік+історик. Іван Мазепа: нацгерой чи Медведчук?, 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TVGQf7vOwg8>.

14.Локальна історія. *Local History*. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/>.

15.МУР - Ти [Романтика] | Full Album, 2024. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=АНxhKPr6xAk>.

16.Національний музей Тараса Шевченка. URL: <https://museumshevchenko.org.ua/taras-shevchenko> (дата звернення: 13.04.2025).

17.Науменко А., Сердюк А., Котляр Ю. Корпоративний імідж: розробка інформаційної кампанії. 2024. С. 23–24. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/97829/1/Naumenko_mag_robo.pdf;jsessionid=3A7DC004D9A5946681D65974C3CA4F47 (дата звернення: 08.05.2025).

18.Павліченко Є. О. Репрезентація національної ідентичності в сучасній візуальній культурі. 2024. С. 142–145. URL: https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/diser/pavlichenko/pavlichenko_diser.pdf (дата звернення: 30.04.2025).

19.Підмогильна Н. В., Вовкобой А. Д. Зовнішні прояви культури скасування в українському символічному просторі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика.* 2023. С. 5. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/6_2023/38.pdf (дата звернення: 20.04.2025).

20.Плохій С. Заборонене кохання: Іван Мазепа та автор «Історії русів». *Harvard Ukrainian Studies The Journal of the Ukrainian Research Institute at Harvard University.* URL: <https://www.husj.harvard.edu/articles/forbidden-love-ivan-mazepa-and-the-author-of-the-history-of-the-rus> (дата звернення: 02.05.2025).

21.Перфільєв Р. Р. “Тарас Шевченко: Перший Самурай” – фільм про справжнього українського супергероя. *Нове українське кіно Незалежний проект про сучасне українське кіно.* URL: <https://www.cinema.in.ua/taras-shevchenko-pershyj-samuraj-film-pro-spravzhnoho-ukrainskoho-superheroia/> (дата звернення: 05.05.2025).

22.Радянське кіно: соцреалізм і українські образи. *Конструювання «радянської людини».* 2019. С. 266–267. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/Kahanov_Maket_1.pdf (дата звернення: 25.04.2025).

23.Радянські фільми. Тарас Шевченко / Taras Shevchenko. *Біографічний радянський фільм про життя і творчість видатного українського поета і художника Тараса Григоровича Шевченка.* URL: [https://www.youtube.com/watch?v=4i53L4z3cGg&ab_channel=Классикасоветскогокино\(официальныйканал\)](https://www.youtube.com/watch?v=4i53L4z3cGg&ab_channel=Классикасоветскогокино(официальныйканал)).

24.Рацибарська Ю. У Дніпропетровську зняли фільм про Валер'яна Підмогильного. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/24273745.html>

25.Рябчук М. The Myth of Mazepa: Hero or Villain? The Politicization of a Narrative. *HIS123 History of World civilization*. 2009. P. 1–4. URL: https://www.academia.edu/6949620/HIS123_History_of_World_civilization

26.Суспільне Культура. Українська музика 50-х: що співали для партії, а що – для душі? | «Вальс із системою» 1 серія, 2025. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Pt9Y9Kb-DDg&t=2346s&ab_channel=СуспільнеКультура.

27.Трейлер до фільму "Молитва за гетьмана Мазепу", 2002. URL: <https://www.facebook.com/takflix/videos/молитва-за-гетьмана-мазепу/848200086055308/>.

28.Фаріон І. Валер'ян Підмогильний – розстріляний прозаїк українського відродження | Велич особистості лютий '17, 2017. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ULuoowqVm8M&ab_channel=IrynaFarion.

29.5. канал. Дерев'яна скульптура Т.Шевченка на Майдані, 2014. 5 канал. URL: https://www.youtube.com/watch?v=PoTUzj0iOMM&ab_channel=5канал (дата звернення: 03.05.2025).

30.ЯРЕМЧУК В. УКРАЇНСЬКА ІСТОРИОГРАФІЯ: СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ. 2017. С. 137–139. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yaremchuk_Vitalii/Ukrainska_istoriohrafia_suspilno-politichna_istoriia.pdf (дата звернення: 12.04.2025).

31.C Dey N. SOCIAL INEQUALITIES IN CULTURAL AND MEDIA REPRESENTATION: AN IN-DEPTH ANALYSIS. *GLOBAL CENTER FOR SOCIAL DYNAMIC RESEARCH*. 2024. P. 18

32.Dzihora K. HISTORICAL MEMORY IN THE MIRROR OF POSTMODERN METHODOLOGY. *HUMANITIES STUDIES*. 2024. Vol. 96, no. 19. P. 40–48. URL: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-19-96-04> (date of access: 20.05.2025).

33.Ellevika. А хто, на Вашу думку, був найкращим?, 2025. URL: <https://www.youtube.com/shorts/eoK6kVGj7nc>.

34.Hromadske.зміст. Підмогильний і київські 1920-ті | чирков, стасіневич | запах слова, 2024. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YakK4V24tm0&ab_channel=hromadske.зміст.

35.Krapka.krapka С. Б. Що ви читали із івана багряного?. *Instagram*. URL: <https://www.instagram.com/reel/DAoUUc1Nrml/?igsh=MWpnbGNxa3F0ZXp0ZA==>.

36.Martin J. Audiences and Reception Theory. 2007. P. 1. URL: <http://www.sociologymadesimple.com/papers/>.

37.Semiotics of roland barthes. Vol. 24. P. 1–4. URL: [https://www.msubillings.edu/commfaculty/gross/COMT4-565/Scans/GriffinBarthesSemioticsCh._24\(ARV\).pdf](https://www.msubillings.edu/commfaculty/gross/COMT4-565/Scans/GriffinBarthesSemioticsCh._24(ARV).pdf) (дата звернення: 26.04.2025).

38.LIBRARIA. Архів української періодики онлайн. URL: <https://libraria.ua/> (дата звернення: 07.05.2025).